

HINIK

**HRVATSKI JEZIK
I KULTURA**

**CROATIAN LANGUAGE
AND CULTURE**

ΛΦΠ



MACQUARIE
University
SYDNEY · AUSTRALIA

Nakladnici / Publishers

Hrvatsko filološko društvo, Zagreb /
[Croatian Philological Society, Zagreb](#)
Centar za hrvatske studije /
[Croatian Studies Centre, Macquarie University, Sydney](#)

Za nakladnike / For Publishers

Davor Dukić
Jasna Novak Milić

Urednici / Editors

Igor Marko Gligorić
Zrinka Jelaska

Uredništvo / Editorial Board

Magdalena Baer (Poljska / Poland), Igor Marko Gligorić
(Hrvatska / [Croatia](#)), Zrinka Jelaska (Hrvatska / [Croatia](#)),
Jasna Novak Milić (Australija / [Australia](#)), Achim Rabus
(Njemačka / [Germany](#)), Liudmyla Vasylyeva (Ukrajina / [Ukraine](#)),
Irina Budimir (Sveučilište u Mostaru / [University of Mostar](#))

Recenzenti / Reviewers

Andrea Zorka Kinda-Berlakovich (Sveučilište u Beču /
[University of Vienna](#))
Ula Putyńska (Sveučilište u Poznanju / [University of Poznan](#))

Oblikovanje i slog / Layout

KaramanDesign

Godina objavljivanja / [First published](#)

2025. / 2025

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001284487. /
[Catalogue record for this publication is available from the
National and University Library in Zagreb.](#)
ISBN 978-953-296-210-9

Vjekoslav Blazsetin

Institut za istraživanje migracija, vjekoslav.blazsetin@imin.hr

Maja Matijević

Institut za hrvatski jezik, mmaticjevic@ihjj.hr

Utjecaj mađarskoga kao većinskoga jezika na hrvatski kao manjinski jezik u Mađarskoj¹

U radu se analizira utjecaj koji mađarski kao većinski jezik ima na hrvatski kao manjinski jezik u Mađarskoj, odnosno analizira se govor Hrvata u Mađarskoj. Hrvati u Mađarskoj priznata su nacionalna manjina s vlastitim odgojno-obrazovnim, kulturnim i znanstvenim institucijama te vlastitim medijima, a radi analize u ovome radu izdvojeni su primjeri prijenosnih odstupanja zabilježeni u pisanome i govorenome tekstu iskusnih i samostalnih govornika svih dobnih skupina. Najprije se donosi kratak uvid u trenutačni položaj Hrvata u Mađarskoj – koliko ih je i gdje žive, koje škole pohađaju. Zatim se analiziraju jezična odstupanja u njihovu govoru na fonološkoj, morfološkoj i sintaktičkoj te leksičkoj razini. Uz navedene primjere iz hrvatskoga supostavljaju se usporedni primjeri ili konstrukcije iz mađarskoga, čime se potkrepljuje pretpostavka o utjecaju mađarskoga jezika na hrvatski na svim jezičnim razinama.

¹ Ovaj rad napisan je u okviru projekata *Mapiranje hrvatske nacionalne manjine u europskim državama – Hrvati u Mađarskoj i Crnoj Gori* (MAHRNAM-MICG) i *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik: 2. faza*, koje financira Europska unija – NextGenerationEU. Za iznesene stavove i mišljenja odgovorni su samo autori te ti stavovi ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Ključne riječi: višejezičnost, interferencija, mađarski jezik, hrvatski jezik, manjinski jezik, većinski jezik, Hrvati u Mađarskoj

1. Uvod

U suvremenome društvu dvojezičnost i višejezičnost svakodnevnica su pojava, a pritom jedan jezik neizbježno ima utjecaj na drugi. Utjecaj jednoga jezika može se izražavati u gramatici i leksiku kojega jezika, a ovaj rad bavi se utjecajem koji mađarski kao većinski jezik ima na govornike hrvatskoga jezika koji su pripadnici hrvatske manjine u Mađarskoj. Jezični dodiri, utjecaj jednoga jezika na drugi, interferencija ili prijenosna odstupanja temom su brojnih radova, pa je tako istraživani i opisivan odnos hrvatskoga i njemačkoga (Macan i Kolaković 2008, Ščukanec 2011, Orsag 2017, Smrtić i Lütze-Miculinić 2017, Nikolić, Berbić Kolar i Gligorić 2021), hrvatskoga i engleskoga (Medved Krajnović i Špiranec 2010), hrvatskoga i talijanskoga (Jelaska i Lalli Pačelat 2014), hrvatskoga i makedonskoga (Cvitanušić Tvico i Nazalević 2010), hrvatskoga i poljskoga (Aleksovski 2014) i dr.

U povijesti istraživanja kontakta hrvatskoga i mađarskoga – dvaju susjednih, ali tipološki i genetski nesrodnih jezika – i osobito utjecaja mađarskoga na hrvatski ponajprije se ističu radovi profesora Ivana Mokutera (1927. – 1999.) (v. i Lukač 1999, Josić 2024), u čijemu se opusu svakako ističu udžbenici za nastavu hrvatskoga jezika u manjinskim hrvatskim školama u Mađarskoj te *Gramatika hrvatskosrpskoga (srpskohrvatskoga) jezika* (prvi put objavljena 1978. godine). U toj gramatici osim gramatičkih pravila autor nerijetko donosi usporedne primjere iz mađarskoga i na taj način ističe razlike dvaju jezika te upućuje na česta odstupanja u hrvatskome jeziku koja se pojavljuju kod učenika. U tome području svakako valja istaknuti i nedovoljno spominjane

rubrike o jeziku *Iz naše jezične svakodnevice* koje Mokuter objavljuje u *Narodnim novinama*, glasilu južnoslavenskih manjina u Mađarskoj, 80-ih i početkom 90-ih godina 20. stoljeća (npr. Mokuter 1984, 1990). Odnosom mađarskoga i hrvatskoga jezika bavio se primjerice i Dezső (1986), a u novije doba npr. Handler (2012) proučavanjem novotvorenica u hrvatskome i mađarskome jeziku, Vuk (2013, 2020), Tamaskó (2014) nestajanjem dvojezičnosti u Dušniku iz sociolingvističke perspektive, Lehocki-Samardžić (2016) utjecajem hrvatskoga kao većinskoga na jezik mađarskih govornika u Hrvatskoj, Bockovac (2018, 2021), Blažeka (2020) kajkavskim narječjem i mađarskim jezikom.

Ovaj rad bavi se utjecajem koji mađarski kao većinski jezik ima na hrvatski kao manjinski jezik u Mađarskoj, tj. nastoji odgovoriti na pitanje zašto Hrvati u Mađarskoj *sviraju na tamburi*, *boje se od psa* u trgovini kupuju *jaje* i sl. Propituje odstupanja do kojih dolazi kod govornika hrvatskoga i supostavlja ih u odnos s usporednim primjerima u mađarskome pokazujući tako utjecaj mađarskoga na hrvatski. Analiziran je govor više govornika hrvatskoga u Mađarskoj, i to govornika koji pripadaju različitim dobnim skupinama, imaju različite profesije i razinu obrazovanja te su iskusni ili napredni govornici hrvatskoga jezika. Navode se primjeri konstrukcija koje su česte i zabilježene kod više govornika, tj. primjeri jezične uporabe i konstrukcija koje govornici hrvatskoga jezika u Mađarskoj prirodno upotrebljavaju. Rad u tome smislu ne stremlji iscrpnosti, nego donosi samo učestale primjere te u tome smislu može poslužiti kao motivacija ili temelj za buduća slična istraživanja.

U sljedećemu poglavlju donosi se kratak pregled o trenutacnome položaju Hrvata u Mađarskoj: navodi se koliko Hrvata živi u Mađarskoj i gdje, opisuje se obrazovni sustav, daje kratak uvid u medije Hrvata u Mađarskoj. U trećemu poglavlju iscrpnije se

objašnjava metodologija i korpus te se analiziraju odstupanja zabilježena u govoru Hrvata u Mađarskoj kao govornika hrvatskoga kao manjinskoga jezika na fonološkoj, morfološkoj i sintaktičkoj te leksičkoj razini. Nakon analize slijedi zaključak u kojemu se donosi pregled odstupanja te se navode moguća buduća istraživanja i primjene ovoga rada.

2. Hrvati u Mađarskoj

Prema posljednjemu popisu stanovništva u Mađarskoj (iz 2022. godine) 21 824 mađarska državljanina izjasnila su se da su pripadnici hrvatske manjine u Mađarskoj, a 8232 da im je hrvatski materinski jezik. Broj Hrvata u Mađarskoj opada i asimilacijska se tendencija ne mijenja, što potvrđuje usporedba podataka iz posljednjega popisa stanovništva s podacima iz 2011. godine, kad je broj pripadnika hrvatske manjine bio 26 774 i broj osoba kojima je hrvatski materinski jezik 13 716 (KSH 2022).

Hrvati u Mađarskoj heterogena su cjelina, tj. mogu se podijeliti na više subetničkih zajednica. U literaturi koja se bavi Hrvatima u Mađarskoj (npr. Mokuter 1988, Barić 2006, Ferkov 2013, Bockovac 2018 i 2021, Šokčević 2021) uobičajeno je stajalište da u Mađarskoj danas živi sedam subetničkih hrvatskih zajednica: gradišćanski Hrvati, pomurski Hrvati, podravski Hrvati, Šokci, Bošnjaci, Bunjevci i Raci. Te se podjele temelje na etnografsko--jezičnoj podjeli Đure Šarošca (Sarosácz 1973: 369–370) koja je pisana na mađarskome jeziku i koju su znanstvenici u međuvremenu prilagođavali suvremenom stanju. Osim Šarošca Mokuter (1988: 333–341) i Barić (2006: 9–29) ističu jezičnu heterogenost Hrvata u Mađarskoj naglašavajući da hrvatske subetničke zajednice u Mađarskoj govore trima dijalektima hrvatskoga jezika. Ipak, mjesni se idiomi sve više potiskuju jer mlađe

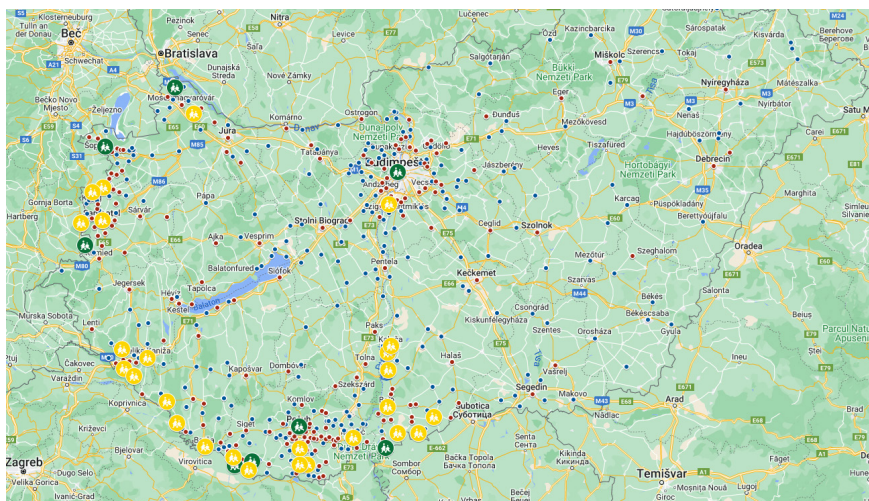
generacije hrvatski jezik uče tek u obrazovnim institucijama. Prema odgovorima srednjoškolaca iz dviju dvojezičnih hrvatskih gimnazija u Mađarskoj (ukupno 166 gimnazijalaca) Bockovac (2018) donosi podatke prema kojima 70,1 % učenika tvrdi da im je prvi (glavni) jezik mađarski te je većina učenika u svojim odgovorima istaknula da je hrvatski kao drugi jezik usvajala u školskome sustavu. Samo je 17,3 % učenika izjavilo da im je hrvatski materinski jezik. Bockovac (2018: 130–133) kao zaključak ističe da se kod Hrvata u Mađarskoj načelno ne može govoriti o ranoj dvojezičnosti te da je škola preuzela ulogu obitelji u očuvanju jezika. S tim učeničkim odgovorima slažu se i podatci iz posljednjega popisa stanovništva: prema popisu u Mađarskoj žive 1254 pripadnika hrvatske manjine koja su mlađa od 10 godina te 1454 pripadnika hrvatske manjine koja imaju između 10 i 19 godina. U prvoj je od tih skupina 365 pripadnika hrvatske manjine kojima je prema odgovorima materinski jezik hrvatski, a u drugoj 376, tj. ukupno 741 osoba ili 27,36 % (KSH 2022).

U Mađarskoj je u školskoj godini 2022./2023. obrazovne ustanove u kojima se može učiti hrvatski jezik pohađalo 2666 učenika.² Hrvatsko manjinsko obrazovanje u Mađarskoj nudi dva modela za one koji žele učiti hrvatski jezik i književnost u osnovnoj ili srednjoj školi. Učenici mogu pohađati škole s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika (blisko modelu C, mađ. *nyelvoktató, kiegészítő oktatás*), kojih je u Mađarskoj 26, ili škole s dvojezičnom nastavom (blisko modelu A, mađ. *kéttannyelvű, kétnyelvű*), kojih je u Mađarskoj u šk. god. 2022./2023. osam, i to u svim regijama u kojima žive Hrvati u Mađarskoj. Dvojezične

² Podatci o broju učenika u školama dobiveni su od Hrvatskoga pedagoškog i metodičkog centra Hrvata u Mađarskoj. Ovim putem zahvaljujemo ravnateljici Zsanett Vörös što nam je ustupila službene podatke.

su škole u Budimpešti, Pečuhu, Koljnofu, Šeljenu, Santovu, Bizonji, Sambotelu i Petrovu Selu (za više o hrvatskome obrazovnom sustavu u Mađarskoj v. Bockovac 2018, 2021 i Blazsetin 2021).

Konačno, uzmu li se u obzir podatci iz popisa stanovništva iz 2022. te podatci o školstvu, mogu se prikazati na karti koja se donosi na Slici 1 (plavim su označena mjesta u kojima ima pripadnika hrvatske manjine, crvenim mjesta u kojima žive osobe koje su izjavile da im je hrvatski materinski jezik, zelenim mjesta u kojima su škole s dvojezičnom nastavom hrvatskoga jezika i žutim mjesta u kojima su škole s predmetnom nastavom hrvatskoga).³



Slika 1. Prikaz rasprostranjenosti Hrvata i hrvatskih obrazovnih institucija u Mađarskoj

Hrvati u Mađarskoj također imaju dugu tradiciju novinarstva i izdavaštva na hrvatskome jeziku, svoj tjednik (*Hrvatski glasnik*), godišnjake (npr. *Hrvatski kalendar*) i druga izdanja,

³ [Interaktivna karta dostupna je ovdje.](#)

emisije na Mađarskoj nacionalnoj televiziji (*Hrvatska kronika*), vlastiti internetski radio (*Radio Croatica*) i internetsku televiziju (*TV Croatica*), brojne manifestacije, udruge, KUD-ove i zborove te su, prema izjavama hrvatskih političara, jedna od najbolje organiziranih hrvatskih manjina u svijetu (v. npr. HG 42/2023: 3–4, HG 30/2024: 5).

3. „Mađarski hrvatski“

U ovome poglavlju analizirat će se prijenosna odstupanja zabilježena među govornicima hrvatskoga jezika u Mađarskoj, i to među iskusnim govornicima (na razini C1) i govornicima na prijelaznim razinama (B1 i B2) prema ZEROJ-u. Razina poznavanja jezika procjena je autora ovoga rada koja se temelji na činjenici da su odstupanja zabilježena među više govornika koji su maturirali u dvojezičnim školama u Mađarskoj (u Budimpešti i Pečuhu) te prema svjedodžbi imaju razinu C1, B2 ili B1 – C1 ako su ispit iz hrvatskoga jezika na višoj razini mature riješili s više od 60 % točnih odgovora, B2 ako su na višoj razini imali više od 25 % ili na nižoj razini više od 80 % te B1 ako su na nižoj razini imali više od 60 % (usp. OH 2024). Neki su od govornika i studirali u Hrvatskoj (na hrvatskome jeziku) ili su novinari u medijima Hrvata u Mađarskoj koji svakoga tjedna proizvode tekstove na hrvatskome jeziku, tj. vladaju njime na visokoj razini. Primjeri su prikupljeni i preslušavanjem *Hrvatske kronike* od listopada 2023. do lipnja 2024. (41 emisija) i snimaka na internetskoj televiziji *TV Croatica* i njezinu YouTube kanalu od rujna 2022. do lipnja 2024. (112 snimaka). Analizirani su i nelektorirani tekstovi koji se objavljuju u *Hrvatskome glasniku* i *Hrvatskome kalendaru* (pisani za tjednik između lipnja 2023. i lipnja 2024. godine) te pojedina objavljena izdanja. Govornici su dakle sudionici u emisijama

koji su raznih zanimanja i dobi, ali i studenti koji studiraju ili su studirali na Katedri za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, na kojoj se nastava izvodi na hrvatskome jeziku, između zimskoga semestra akademske godine 2019./2020. i zimskoga semestra akademske godine 2024./2025. na redovnome i izvanrednome studiju (21 student, analiza u usmenoj komunikaciji i analiza eseja, studenti rođeni od 1971. do 2005. godine). Primjeri su zabilježeni i u polustrukturiranim dubinskim razgovorima koji su 2024. provedeni u Petrovu Selu (Szentpéterfa) u dvjema dobnim skupinama: s pet osoba u dobi od 18 do 30 godina i četirima osobama u dobi od 40 do 60 godina. Svakako valja dodati i to da su 2020., 2021. i 2022. bilježena odstupanja i u većoj skupini Hrvata u Mađarskoj koji svake godine desetak dana provode na ljetovanju u Hrvatskoj i spontano, možda i više nego inače, govore hrvatski jezik. Radi izbjegavanja moguće identifikacije, posebice u kontekstu male zajednice, primjerima nisu pridružene karakteristike govornika (npr. dob, spol). Time se također izbjegava stvaranje potencijalno negativnih percepcija o jezičnoj kompetenciji govornika.

Iako korpus nije strogo definiran (samo se općenito može reći da su govornici iskusni, mlađi i stariji, različitih razina obrazovanja, profesija i interesa te da su primjeri prikupljeni od 2019. do 2024. godine), rad pruža opći pregled odstupanja u govoru te postavlja temelje za buduća istraživanja. Točnije, određeniji korpus u budućim istraživanjima može poslužiti za dopunjavanje preliminarnih uvida istaknutih u ovome radu. Konačno, važno je naglasiti da su analizirane rečenice bile potpuno spontane, čime je osigurana autentičnost govornoga izraza kod svih sudionika.

U nastavku ovoga poglavlja navodit će se primjeri odstupanja na fonološkoj, morfološkoj i sintaktičkoj te leksičkoj jezičnoj razini.

3.1. Fonološka razina

Broj fonema u mađarskome jeziku predmet je rasprava među jezikoslovcima, koji se ne slažu o njihovu točnome broju. Načelno se smatra da mađarski jezik ima 14 vokala s fonemskim statusom (sedam kratkih i sedam dugih) (Žagar-Szentesi 2005, Kiefer i dr. 2015a, Forró 2018), a mišljenja se razilaze u vezi s brojem konsonanata. Ponajprije se dvoji oko fonemskoga statusa fona [d̥z]. Ipak, fonemski sustav mađarskoga jezika s ukupno 39 (Žagar-Szentesi 2005) ili 38 (Kiefer i dr. 2015a, Forró 2018) fonema u svakome je slučaju razgranatiji od hrvatskoga. Mađarski i hrvatski vokalni sustav podudaran ostvaraj imaju samo kod *i* i *u*, a u suglasničkome sustavu ističu se mađarski [c] kao u *tyúk* ([cu:k] ‘kokoš’), [j] kao u *gyerek* ([jɛɾɛk] ‘dijete’), [d̥z] kao u *edző* ([ɛd̥zø:] ‘trener’), kojih nema u hrvatskome (standardu), te hrvatske palatalne afrikate [tɕ] (ćup [tɕup]) i [dʒ] (đak [dzak]) kao i palatalni aproksimant [ʎ] (*ljubav* [ʎubav]), kojih nema u mađarskome (usp. Žagar-Szentesi 2005: 57–58).

Na fonološkoj razini među govornicima hrvatskoga u Mađarskoj najčešće je odstupanje u izgovoru palatalnih afrikata *ć* [tɕ] i *đ* [dʒ]. Točnije, i stariji i mlađi govornici nerijetko te hrvatske sibilante izgovaraju kao palatalne plozive [c] i [j], koji su, kako je istaknuto, uobičajeni u fonemskome sustavu mađarskoga jezika. U korpusu je tako zabilježeno npr. [doci] umjesto [dotɕi], [gradiɛcantsi] umjesto [gradiɛtɕantsi], [vrucɛ] umjesto [vrutɕɛ]. Tu razliku ističe Mokuter (1988: 21):

Uspoređujući *ć*, *đ* s mađarskim *ty*, *gy* primjećujemo znatne razlike. Pri izgovoru mađarskog *ty*, *gy* srednji dio jezika približuje se prema tvrdom nepcu, pa se u tim glasovima izrazitije ističe prisustvo elemenata glasa *j*. Tjesnačni (tvrdi, frikativni) elemenat u njima nije toliko značajan, pa

mađarski gramatičari *ty* i *gy* ne uvrštavaju u skupinu sli-venih, već samo među prednjonepčane. Nasuprot tome u hrvatskosrpskom *ć*, *đ* dosta je značajna i druga, tjesnačna komponenta, tj. umekšano *s'*, odnosno *z'*. To ovim glasovi-ma pridaje određenu šuštavost, dojam relativne tvrdoće, prema izrazitoj mekoći mađarskih glasova *ty* i *gy*.

Na istome mjestu (Mokuter 1988: 21) navodi i sljedeće:

Prilikom izgovora *lj* treba paziti da ga ne zamijenimo sa *j*, ali valja pripaziti kako ga ne bismo izgovorili kao dva glasa *l + j*, tj. onako kako je napisano u latinici. (...) Suvremeni mađarski jezik nema glasa istovetnoga sa *lj*.

Utjecaj mađarskoga potvrđuju i zabilježeni primjeri, tj. hrvatski palatalni aproksimant *lj* [ʎ] nerijetko se izgovara nesliveno kao *l + j* ([lj] umjesto [ʎ]) ili kao [j]. U našem korpusu tako se pro-nalaze primjeri [gledatelj] umjesto [gledateʎi] i [bolje] umjesto [boʎe] ili [katoj] umjesto [katoʎ] (za mjesto Katolj, mađ. Kátoly [ka:toj]), [obitej] umjesto [obiteʎ].

Dakle, prema prikupljenim podacima može se zaključiti da i stariji i mlađi govornici, Mokuterovim riječima, „izrazito umek-šavaju“ hrvatske palatale *ć*, *đ* i *lj*.

3.2. Morfološka i sintaktička razina

Za morfologiju mađarskoga jezika na ovome mjestu najvažni-je je istaknuti da je riječ o aglutinativnome jeziku, dakle jeziku bez amalgamiranih morfova, te jeziku koji ne razlikuje grama-tički rod.

U mađarskome jeziku nadimci se najčešće tvore tvorbenim sufiksom *-i-*, što Balassa i Simonyi (1895: 558–559) ističu u gra-matici mađarskoga jezika te iznose mišljenje da je taj sufiks

mađarski jezik preuzeo iz njemačkoga.⁴ Također ističu da se tvorbeni sufiks *-i-* proširio i na opće imenice, posebice na one koje označuju rodbinske odnose (usp. Balassa i Simonyi 1895: 558). Plodnost tvorbenoga sufiksa *-i-* ističu T. Somogyi (2017: 289, 291) te Kiefer i dr. (2018), koji u gramatici mađarskoga jezika (*Strukturális magyar nyelvtan 3*) tvorbu hipokoristika tvorbenim sufiksom *-i-* tumače uzimajući u obzir strukturu mađarskoga sloga te izvode pravilo da se tvorbeni sufiks *-i-* dodaje na maksimalni slog slijeva,⁵ pa je primjerice István odmilja *Isti*, Ferenc je *Feri*, Vjekoslav je *Vjeki*, Goran je *Gori*, Silvestar je *Sili*, Perica je *Peri*, Zsuzsa je *Zsuzsi*, Mirjana je *Miri*, Tekla je *Teki*. Produktivnost sufiksa *-i-* u mađarskome jeziku potvrđuje i jezična praksa Hrvata u Mađarskoj koji upotrebljavaju hipokoristik *uči* (od *učiteljica*), pa se pojavljuju sintagme poput *Vesna uči*, *Ana uči*, *Stana uči* u značenju *učiteljica Vesna*, *učiteljica Ana*, *učiteljica Stana* itd.⁶ Baka (mađ. *nagymama*) u mađarskome je odmilja *mami* te je u korpusu zabilježeno da se ta imenica sklanja kao imenica muškoga roda odnosno a-sklonidbe (1), a ne kao imenica ženskoga roda ili nulte sklonidbe (kako bi bilo jasno da nije

⁴ Autori ističu da se i u slavenskim jezicima pojavljuje taj sufiks, ali je puno rjeđi. Navode primjere *Nini* od *Ninoslav* (srpski) i *Marci* (slovenski) (Balassa i Simonyi 1895: 558). Usporedba je moguća primjerice s hrvatskim nadimcima *Miki*, *Tomi*, *Robi*, *Roni*, *Gagi* (od Gabrijela i Gabrijel), *Viki*, *Luki* (od Luka i Lukrecija), *Magi* itd. (usp. Gašparević i Mikić Čolić 2019, Đeri 2021: 10).

⁵ Struktura je maksimalnoga sloga u mađarskome jeziku (C)VC ili (C)VCC (Kiefer i dr. 2018).

⁶ Takva je uporaba zabilježena i u pismenoj komunikaciji na društvenim mrežama (Facebooku) u kojoj korisnici pišu rođendanske čestitke svojim učiteljicama, primjerice: *Sretan rođendan Uči i sve najljepše što poželjeti može!* 🎂 🍰 🍷 🍷 🍷 (2024.), *Sretan rođendan želim Uči!* 🍰 🍰 (2023.), *Sretan Rođendan Uči!* ❤️ 🍰 🍰 (2019.).

riječ o muškome rodu). Jednako tako kod ženskoga roda i ime Erzsébet sklanja se kao imenica a-sklonidbe (2), kako je i kod hipokoristika Teki od ženskoga imena Tekla (3). Kod hipokoristika Teki posvojni se pridjev također tvori kao da je pridjev muškoga roda (*u Tekijevoj svadbi*).

(1) Spavali smo kod **mamija**.

(2) Pričali smo s **Erzsébetom** o tome.

(3) Vidjeli smo se s **Tekijem**.

U sklonidbi imenica također se ističu imenice i-sklonidbe, koje se također nerijetko ostvaruju kao imenice muškoga roda odnosno a-sklonidbe: (4), (5) i (6).

(4) **Ušao** mi je **sol** u oči.

(5) Imaš **lip obitelj**.

(6) Župnik je u **propovijedu** govorio o važnosti blagdana.

U ovome poglavlju, poglavlju o morfologiji, valja istaknuti i značenjsku razliku između mađarskoga i hrvatskoga u uporabi jednine i množine imenica. Mađarski jezik, kao i drugi uralški jezici, nerijetko upotrebljava jedninu kad je riječ o više izvanjezičnih referenata, pa primjerice „neobilježena“ jednina u mađarskome (npr. *könyv* ‘knjiga’) može označavati bilo koji broj predmeta dok je istodobno uporaba množine iste riječi (*könyvek* ‘knjige’) jednoznačna i odnosi se isključivo na više predmeta (u ovome slučaju više knjiga). Ta se funkcija u uralistici obično naziva *numerus absolutus* ili *numerus indefinitus* (Honti 1995, H. Varga 2012 i 2014, Sófalvi 2022). U mađarskome je stoga uobičajeno reći da se bere jagoda (*epret szed* dosl. *‘bere jagodu’) ili pere zub (*fogat mos* dosl. *‘pere zub’), a ne da se beru jagode (**epreket szed* ‘bere jagode’) ili peru zubi (**fogakat mos* ‘pere zube’), kako je u hrvatskome uobičajeno. H. Varga (2012: 349) napominje da se

značenjski sadržaj tih jednina može zaključiti „samo iz konteksta, situacije ili dodatnih informacija“. H. Varga (2012: 350) također ističe da govornici mađarskoga dvije stvari koje dolaze u paru često smatraju cjelinom te navodi uobičajene primjere *szép a szeme* (dosl. *‘lijepo mu/joj je oko’ u značenju ‘ima lijepe oči’) ili *cipőt húz a lábára* (dosl. *‘obuva cipelu (na nogu)’ u značenju ‘obuva cipele (na noge)’). Primjeri prikupljeni za ovaj rad pokazuju utjecaj mađarskoga na hrvatski, tj. zabilježeni su primjeri u kojima govornici hrvatskoga iz Mađarske upotrebljavaju jedninu konceptualizirajući množinu:

(7) Reže nokte na ruci. (‘Reže nokte na (objema) rukama.’)

mađ. *Levágja kezéről a körmöt.*

(8) Volim jesti krastavac. (‘Volim jesti krastavce.’)

mađ. *Szeretek uborkát enni.*

(9) Daj mi čarapu. (‘Daj mi čarape / par čarapa.’)

mađ. *Add ide a zoknit.*

(10) Kupio sam jaje. (‘Kupio sam paket jaja.’)

mađ. *Tojást vettem.*

Utjecaj jednoga jezika na drugi, no u drugome smjeru, pokazuje analiza govora Mađara u Hrvatskoj. Lehocki-Samardžić (2016: 126) ističe da Mađari u Hrvatskoj zbog utjecaja hrvatskoga jezika kao većinskoga određene parne dijelove tijela i odjeće upotrebljavaju u množini umjesto uobičajene jednine u mađarskome – umjesto uobičajenoga *Föl kel venni a kesztyűt.* (dosl. *‘Treba obući rukavicu.’) kod govornika mađarskoga u Hrvatskoj zabilježeno je **Föl kel venni a kesztyűket.* (dosl. ‘Treba obući rukavice.’).

Kad je riječ o broju, valja istaknuti posebnu skupinu primjera. Naime, kod govornika svih dobnih skupina (11. primjer

izgovorio student, 12. studentica, 13. 85-godišnjakinja, 14. muškarac srednjih godina) uočeno je da se jedan izvanjezični referent (subjekt) pojavljuje u množini, tj. uz predikat u množini:

(11) Pričali smo s Marinom. ('Pričao (razgovarao) sam s Marinom.')

mađ. *Beszéltünk Marinnal.*

(12) Bile smo s mamom u Prelogu. ('Bila sam s mamom u Prelogu.')

mađ. *Anyukámmal Prelogban voltunk.*

(13) Kad smo se htjeli vjenčati s Mijom, pitao nas pop jesmo li rodovi. ('Kad sam se htjela vjenčati s Mijom, svećenik nas je pitao jesmo li u rodu.')

mađ. *Amikor össze akartunk házasodni Mijoval, megkérdezte a pap, hogy rokonok vagyunk-e.*

(14) Fanni, molim te pogledaj pa koju želiš obući. Izaberite sa tetom Ankom. ('... Izaberi s tetom Ankom.')

mađ. *Fanni, kérlek nézd meg és húzd fel azt, amelyiket szeretnéd. Válasszátok ki Anka nénivel.*

Na morfološkoj razini zatim važno mjesto u ovome radu zauzima mađarski sufiks *-ék-*, koji se upotrebljava za tvorbu posebne vrste množine kojom se označuje skupina koja se povezuje s određenom osobom. Takva se množina u literaturi naziva asocijativnom množinom (engl. *associative plural*, mađ. *asszociatív többes*), npr. u Moravcsik 2003, Brdar i Brdar-Szabó 2013. Primjer je takve množine u mađarskome *Péterék*, što Moravcsik (2003: 469) prevodi kao 'Péter i njegova obitelj ili prijatelji ili suradnici' (engl. *Peter and his family or friends or associates*). Moravcsik (2003: 473) navodi da se u primjerima takve množine ističe središnji referent kao žarišni s impliciranim članovima

skupine. Žarišni je referent (engl. *focal referent*) pritom ljudski pojedinac, a implicirani drugi članovi skupine također ljudski pojedinci koji su otprilike istoga statusa kao on (usp. Moravcsik 2003: 473). Takvi primjeri usporedivi su s poimeničnim posvojnim pridjevima ili posvojnim zamjenicama u hrvatskome jeziku, npr. u *Dolaze moji*. ('Dolaze moji roditelji.'), *Tomijevi* ('Tomijevi roditelji/obitelji'), no velika je razlika u tome što se u mađarskome jeziku osoba koja služi kao referent uključuje u skupinu, tj. pripada joj, pa su tako u mađarskome *Tomijevi* skupina koja se povezuje s Tomijem uključujući Tomija. U hrvatskome Tomi se samo povezuje sa skupinom, odnosno nije član skupine. Razlika je prikazana na Slici 2.



Slika 2. Ilustracija značenja *Tomiék* u mađarskome (kao asocijativne množine u kojoj je Tomi član skupine) i usporednoga primjera iz hrvatskoga

U govoru Hrvata u Mađarskoj uočeno je sustavno ponavljanje asocijativne množine uobičajene za mađarski, a izdvojiti se mogu sljedeći primjeri:

(15) Dolaze **mamini**. ('Dolaze **mama i tata**.')

mađ. *Jönnek anyuék.*

(16) Mi isto sad idemo doma ovog vikenda, pa ni **maminima** ne bi bilo dobro ako bi se razbolili. ('...', pa ni **mami i tati** ne bi bilo dobro kad bi se razboljeli.') mađ. *A hétvégén mi is hazamegyünk és*

anyuéknak sem tenne jót, ha lebetegdnének.

(17) Bili su **Tomijevi**. ('Bili su **Tomi i njegova djevojka**.')

mađ. *Voltak **Tomiék***.

Na užoj sintaktičkoj razini najviše je odstupanja zapaženo u odnosu glagola i glagolske dopune, tj. padeža ili prijedložno-padežnoga izraza koji dolazi kao dopuna. Na takva odstupanja upozorava i Mokuter (npr. 1975, 1976, 1985a, 1985b, 1985c, 1985d, 1985e) te pretpostavlja da je u navedenim odstupanjima riječ o utjecaju mađarskoga kao većinskoga jezika na hrvatski kao manjinski. Do tih odstupanja dolazi i zato što u mađarskome jeziku nema prijedloga, primjerice hrvatski lokativi *u školi* i *na školi* u mađarskome jeziku imat će poseban gramatički morf te će zato biti i posebni padeži: *iskolában* ('u školi') inesiv i *iskolán* ('na školi') superesiv (usp. Marković 2013: 262–263). Ta razlika dovodi do toga da se u govoru Hrvata u Mađarskoj zbog utjecaja mađarskoga jezika pojavljuju prijedložno-padežne konstrukcije koje nisu prirodne ili uobičajene u hrvatskome jeziku. Prikupljeni primjeri s mađarskim kao većinskim jezikom, tj. jezikom koji utječe na odstupanje i istovrijednim primjerom u hrvatskome standardnom jeziku donose se u Tablici 1.

Tablica 1. Primjeri odstupanja na sintaktičkoj razini

zabilježeni primjer	mađarski ekvivalent	hrvatski standard
bojati se od <i>psa</i>	félni a <i>kutyától</i>	bojati se <i>psa</i>
uplašiti se od <i>vjetra</i>	megijedni a <i>széltől</i>	uplašiti se <i>vjetra</i>
umoriti se u učenju	elfáradni a <i>tanulásban</i>	umoriti se od učenja
pripremati se na <i>ispit</i>	készülni a <i>vizsgára</i>	pripremati se za <i>ispit</i>

zabilježeni primjer	mađarski ekvivalent	hrvatski standard
glasati na kandidata <i>na izborima</i>	szavazni a <i>jelöltre</i>	glasati za kandidata
svirati na <i>instrumentu</i>	<i>hangszeren</i> játszani	svirati instrument
biti kod tvrtke	<i>cégnél</i> lenni	biti u tvrtki
tankirati kod ben- zinske crpke (Tata je uvijek kod MOL-a tankirao.)	<i>benzinkútnál</i> tankolni (<i>Apu mindig a MOL- nál tankolt.</i>)	tankirati na ben- zinskoj crpki (Tata je uvijek na MOL-u tankirao (<i>točio gorivo</i>).)
doći za + vrijeme (Dolazimo za 8.)	jönni + időre <i>Nyolcra</i> jövünk.	doći u + vrijeme (Dolazimo u 8.)
ostaviti na koga (običaje)	<i>valakire</i> hagyni	prenijeti (običaje)
živjeti iz čega	valamiből élni	živjeti od čega
umrijeti u raku	<i>rákban</i> meghalni	umrijeti od raka

Pojedini primjeri također upućuju na to da govornici hrvatskoga koji su okruženi mađarskim kao većinskim jezikom u hrvatski jezik prenose red riječi uobičajen u mađarskome jeziku:

(18) tjedno triput (umjesto neobilježeno *triput tjedno*)

mađ. *hetente háromszor*

(19) godišnje dvaput (*dvaput godišnje*)

mađ. *évente kétszer*

(20) godišnje više puta (*više puta godišnje*)

mađ. *évente többször*

U mađarskome jeziku red riječi u rečenici može se mijenjati

ovisno o njezinoj logičkoj strukturi. O specifičnosti mađarskoga reda riječi piše Molecz (1915), a pojavom generativne i kognitivne gramatike pojavljuje se više teorijskih radova o redu riječi. Kiefer i dr. (2015a) na temelju rečenica s različitim redom riječi dokazuju da se pomicanjem bilo kojega člana rečeničnoga ustrojstva na mjesto ili položaj ispred glagola (položaj fokusa) mijenja istaknuti sadržaj rečenice. S kognitivnoga stajališta (usp. Tolcsvai Nagy 2008: 467) ističe se da je riječ na položaju fokusa u mađarskome jeziku rezultat selekcijskoga postupka kojim se izdvaja element koji se želi istaknuti. Tolcsvai Nagy (2008) tvrdi da je za razumijevanje fokusa važan komunikacijski kontekst jer govornik ovisno o sadržaju prethodnih rečenica u svojem iskazu određeni član rečeničnoga ustrojstva naglašuje, tj. stavlja na mjesto fokusa. Također, budući da je položaj fokusa stabilan (uvijek je ispred glagola), on utječe i na mjesto negacijske čestice u rečenici. Molecz (1915: 33–59) piše o redu riječi u niječnim rečenicama i pritom ističe promjenljiv položaj mađarske negacijske čestice *nem* ('ne'). Ona ovisno o značenju može negirati glagolske prefikse (mađ. *igekötő*),⁷ elemente koji se nađu ispred glagola ili cijelu „glagolsku vezu“. Kiefer i dr. (2015b) tvrde da se pri nedostatku fokusa negacijska čestica *nem* nalazi ispred glagola i s njim čini jednu fonološku riječ te je ona nositelj naglasaka. Međutim, negacijska čestica *nem* može stajati i ispred fokusa te se ona na tome položaju interpretira kao negacijski operator članova rečeničnoga ustrojstva i u tome slučaju negacijska čestica *nem* čini jednu fonološku riječ s fokusom te

⁷ U mađarskome jeziku ne postoje pravi prefiksi, no u nedostatku boljega naziva za mađarski *igekötő* upotrebljava se naziv *glagolski prefiks*, koji je prihvaćen u jezikoslovnoj literaturi (za više o mađarskim glagolskim prefiksima v. Bene 2010, Sučević Međeral 2020, Žagar Szentesi i Katalinić 2021).

preuzima naglasak. Taj se utjecaj mađarskoga jezika na rečeničnoj razini u govoru Hrvata u Mađarskoj ističe u primjerima u kojima se umjesto predikata negira objekt:

(21) **Ne to** je rekla. (rečenica koja se nadovezuje na razgovor o tome što je osoba rekla, 'Nije to rekla.')

mađ. *Nem ezt mondta.*

(22) **Ne taj** želim. (govornik je od sugovornika tražio ručnik i nije dobio onaj na koji je mislio, 'Ne želim taj.')

mađ. *Nem ezt akarom.*

Na sintaktičkoj razini također valja izdvojiti udvajanje veznika u zavisnosloženim rečenicama (23–26).

(23) Ne znam **da gdje** je (knjiga).

mađ. *Nem tudom, **hogy hol** van (a könyv).*

(24) Pitala sam **da što** je.

mađ. *Megkérdeztem, **hogy mi** van.*

(25) Možemo ispričati legendu, da nam je Bog **zato** dao pet prstiju na jednu ruku **da** znamo koji su sastojci bajskog fiš paprikaša, to je riba, sol, luk, paprika i voda (...)

mađ. *Elmesélhetjük a legendát, hogy Isten **azért** adott kezünk-re öt ujjat, **hogy** tudjuk a bajai halászlé hozzávalóit, a halat, sőt, hagymát, paprikát és a vizet (...)*

(26) **Zato** mi je dobro i važno da sam mogao ići u taj kamp **jer** tu smo i plesali i učili zajedno.

mađ. ***Azért** volt jó és fontos az, hogy elmehettem a táborba, **mert** ott együtt táncoltunk és tanultunk.*

U primjerima je dakle zabilježeno udvajanje veznika u objektnim rečenicama u (23) i (24), koje bi u hrvatskome jeziku glasile *Ne znam gdje je.* (23) i *Pitala sam što je.* (24). U namjernoj rečenici

u (25) pojavljuju se veznici *zato* i *da* (*zato* se pojavljuje zalihosno, tj. rečenica u hrvatskome funkcionira samo s veznikom *da*). U rečenici u (26), uzročnoj rečenici, također se pojavljuju dva veznika – *zato* i *jer*, a *zato* se također pojavljuje zalihosno, tj. u hrvatskome jeziku uobičajenija bi bila rečenica *Dobro mi je i važno da sam mogao ići u taj kamp jer tu smo i plesali i učili zajedno*.

U mađarskome jeziku pokazna zamjenica *az* ('to') funkcionira kao vezno sredstvo koje se pojavljuje u glavnoj surečenici, najčešće u paru s *hogy* ('da') koji se nalazi u zavisnoj surečenici. Takva se struktura preslikava i na rečenice na hrvatskome jeziku (koje bi funkcionirale i bez pokazne zamjenice *az*, odnosno *to*):

(27) **To** mi se jako sviđalo da smo bili kod jezera, šetali smo i igrali. **To** je bilo dobro da sam s prijateljima mogao plesati.

mađ. *Az* nagyon tetszett, hogy a tónál voltunk, sétáltunk és játszottunk. Jó volt *az*, hogy a barátaimmal táncolhattam.

U (27) može se primijetiti da govornik prevodi mađarsku pokaznu zamjenicu *az* zamjenicom *to* pri čemu rečenica u hrvatskome jeziku zvuči prirodnije ako se pokazna zamjenica samo izostavi, tj. ako umjesto *To je bilo dobro da sam s prijateljima mogao plesati*, rečenica glasi *Bilo je dobro da sam s prijateljima mogao plesati*.

Usporedba s prijevodima na mađarski u ovome poglavlju upućuje na to da je riječ o izravnome prenošenju sintaktičkih struktura iz jednoga jezika na drugi. U ovome poglavlju valja se vratiti na mađarske ekvivalente primjera (23–27), iz kojih se vidi da se u mađarskome prije surečenice u zavisnosloženim rečenicama piše zarez (u hrvatskome nije tako).⁸ Stoga na ovome

⁸ I Mokuter (1988: 276) navodi: „Za razliku od mađarskoga gdje se uvijek

mjestu valja dodati da se u zavisnosloženim rečenicama u pisanim tekstovima na hrvatskome jeziku govornika hrvatskoga iz Mađarske nerijetko pojavljuje zarez (primjerice ispred surečnice u objektnoj rečenici):

(28) Margaretini su se roditelji zavjetovali, da će Margaretu odgojiti u vjeri.

mađ. *Margit szülei megfogadták, hogy hitben fogják nevelni Margitot.*

(29) Vjerujem, da će vam, dragi Čitatelji, novo izdanje duhovno poslužiti (...)

mađ. *Kedves Olvasó, hiszem, hogy ez az új kiadvány táplálék a léleknek (...)*

Na sintaktičkoj razini, kad je riječ o rečenici, može se primijetiti i da se upitne rečenice vrlo rijetko pojavljuju s upitnim česticama, tj. najčešća je preoblika iz izjavne u upitnu intonacijom odnosno rečeničnom melodijom:

(30) Ideš? (mađ. *Mész?*)

(31) Dobro si? (mađ. *Jól vagy?*)

(32) Jest ćemo? (mađ. *Eszünk?*)

(33) Normalan si?! (mađ. *Normális vagy?!*)

3.3. Leksička razina

Iako su hrvatska i mađarska kultura tijekom povijesti bile vrlo povezane, a ni danas nisu vrlo udaljene, ipak se pojedine pojave u hrvatskoj kulturi ili obratno ne pojavljuju te govornici

odvajaju zarezom, u hrvatskosrpskom zarez je u jednom slučaju obavezan (npr. u inverziji), dok se zavisno složene rečenice u običnom redu najčešće ne odvajaju zarezom.“

određene leksičke jedinice izravno prevode s mađarskoga. Oso- bito je tako ako na radnome mjestu govore mađarski, pa u toj domeni aktivnije upotrebljavaju mađarski jezik. Štoviše, čak i ako su zaposleni u hrvatskim institucijama u Mađarskoj, za brojne stvari koje su povezane s poslom, porezom, zdravstvom i sl. aktivnije upotrebljavaju mađarski jezik. Također, budući da prijama hrvatskih televizija nema u cijeloj Mađarskoj, vijesti i sportski sadržaji najčešće se prate na mađarskim programima odnosno s mađarskim komentatorima.

U ovome poglavlju stoga će biti izdvojena samo najčešća odstupanja na leksičkoj razini uz istovrijedne primjere iz mađarskoga. Za te primjere dodatno će biti donesene doslovno prevedene definicije iz rječnika: iz *Velikoga rječnika mađarskoga jezika* (*A magyar nyelv nagyszótára*, dalje MNSZ) ili *Objasnidbenoga rječnika mađarskoga jezika* (*A magyar nyelv értelmező szótára*, dalje MÉSZ). Ako u tim rječnicima nije navedeno koje od značenja riječi u mađarskome, navest će se primjer iz korpusa mađarskoga jezika *HuTenTen 2023* i doslovan prijevod na hrvatski kao potvrda tomu da je riječ o prevođenju s mađarskoga, odnosno o utjecaju mađarskoga jezika na hrvatski. Konačno, na leksičkoj razini mogu se istaknuti sljedeća češća odstupanja (34–46).

(34) predaja čega ('otvorenje čega') / predati što ('otvori- ti što') (mađ. átadás, átadni), npr. *Svečanoj predaji dvorane nazočili su (...)*

átadás (...) 3b. „(hiv) az a hivatalos cselekmény, esemény, amelynek során vmely (új) építményt, létesítményt (a megrendelőnek, ill. rendeltetésének) átadnak“ (MNSZ: s. v. átadás)

'predaja (...) 3b. (admin.) službena ceremonija ili događanje tijekom kojega se (nova) građevina ili objekt predaje

naručitelju ili predaje u funkciju'

(35) izvući zub ('izvaditi zub', mađ. *kihúzni a fogat*)

kihúz (...) 1d. tárgyas <Rögzített helyzetéből> húzva eltávolít vmit; helyéből kiránt. *Kihúzza* a dugót az üvegből; *kihúzzák* vkinek a fogát; *kihúzza* a ® méregfogát; gyökerestül *kihúz* egy növényt a földből (MÉSZ: s. v. *kihúz*)

'**izvući** (...) 1d. otvara mjesto objektu <Iz fiksiranoga položaja> vukući odstraniti što; izvući iz mjesta. *Izvuče* čep iz boce; *izvuku* komu zub; *izvući* mu otrovni zub; *izvući* biljku s korijenom iz zemlje'

(36) odnijeti koga kamo automobilom ('odvesti/povesti koga', mađ. *elvinni, elvinni valakit valahova kocsival*)

elvisz 1. tárgyas (ember, állat kezében, hátán stb. (vmely eszköz segítségével)) visz (vhonnan vhova v. vmeddig) vmit, vkit 1a. (saját lába, teherhordó állat v. közlekedési eszköz, ill. azon vki) elszállít (vhonnan vhova v. vmeddig) vmit, vkit (MNSZ: s. v. *elvisz*)

'**odnijeti** 1. otvara mjesto objektu (čovjek u ruci, na leđima itd. (s pomoću kakva sredstva)) nosi (kamo ili do kamo) što, koga. 1a (na nogama, tegleća životinja ili prijevozno sredstvo, odnosno njime) odnese (kamo ili do kamo) što, koga'

(37) staviti dolje telefon ('spustiti slušalicu / prekinuti poziv', mađ. *letenni a telefont*) **letesz** (...) 2. tárgyas Nem tart, nem fog, nem visel tovább. 2a. <Vmely munka, feladat végzésére való, haszn. s kezében tartott eszközt, tárgyat> helyére v. nyugvó helyzetbe tesz, helyez, s így a vele való foglalkozást, munkát megszünteti. *Letesz* vmely szerszámot. *Leteszi* a ® fegyvert; *leteszi* a kagylót, a könyvet, a telefont (MÉSZ: s. v. *letesz*)

‘**staviti (dolje)** (...) 2. otvara mjesto objektu Ne drži, ne nosi više. 2a <Alat ili predmet koji se upotrebljava za obavljanje kojega posla ili zadatka, a drži se u ruci> stavlja na mjesto ili u mirovanje, čime se prekida rad s njim. *Stavi dolje* kakav alat. *Stavi dolje* oružje; *stavi dolje* slušalicu, knjigu, telefon’ (38) utakmica za treće, četvrto mjesto (‘utakmica za treće mjesto’, mađ. *mérközés a harmadik, negyedik helyért*) Így a folytatásban az aranyéremért a Veszprém a Szegeddel a harmadik negyedik helyért a Balatonfüred a Csurgóval mérkőzhet. (huTenTen 23)

‘Tako su u nastavku Veszprem i Seged igrali za zlatnu medalju, a za treće-četvrto mjesto natjecali su se Balatonfüred i Csurgó.’

A harmadik, negyedik helyért küzdő Texas Southern illetve a Jackson State még azon csapatok, akik beleköphetnek a fentebb már említettek levesébe. (huTenTen 23)

‘Texas Southern i Jackson State, koji se bore za treće, četvrto mjesto, ekipe su koje još mogu poremetiti planove gore spomenutima.’

A harmadik és negyedik helyért Kecskemét és Csörög harcolt, míg a nulla ponttal érkező Göd huszáros hajrát vágott ki. (huTenTen23)

‘Za treće i četvrto mjesto borili su se Kecskemét i Csörög, dok je Göd, koji je stigao s nula osvojenih bodova, napravio impresivan sprint.’

(39) kafeterija (‘topli obrok’, mađ. *kafetéria, cafeteria*) *Sose felejttem el amikor automata tesztelő voltam kaptam 325 nettót plusz kafetéria.* (huTenTen 23)

‘Nikad neću zaboraviti da mi je plaća kad sam se bavio testiranjem automata bila 325 neto plus kafeterija.’

Van némi lóvé a SZÉP-kártyán a kafetéria jóvoltából. (huTen-Ten 23)

‘Imam nešto love na SZÉP kartici zahvaljujući kafeteriji.’

A cégek többsége nem építi be az alapbérbe a cafeteriát. (hu-TenTen 23)

‘Osnovica u većini tvrtki ne uključuje kafeteriju.’

Bérezés: Nettó 300.000Ft – 330.000Ft + Cafeteria Céges buszjárat biztosítva, hosszú távú lehetőség!

‘Plaća: 300 000 Ft – 330 000 Ft + kafeterija, autobusni prijevoz osiguran, dugoročna mogućnost!’

(40) krenuti na izbore (‘kandidirati se (na izborima)’, mađ. *indulni a választásokon*)

indul tárgyatlan ige (...) 8. <Vmely politikai küzdelemben v. sportversenyen> részt vesz. *Indul* a választásokon; ® versenyen kívül *indul*; *indult* még ... A vívásban külföldi sportolók is *indulnak*. (MÉSZ: s. v. *indul*)

‘**krenuti** glagol bez objekta (...) 8. Krenuti na <kakvu političku borbu ili na sportsko natjecanje>. *Krenuo je* na izbore; *Krenuo je* na natjecanje; *krenuo je* ... U mačevanju *krenuli su* i strani sportaši.’

(41) na zanimanjima (‘na radionicama’, mađ. *foglalkozásokon*), npr. *Djeca u kampu sudjelovala su na raznim zanimanjima.*

foglalkozás (...) 2. Állandó jellegű, rendszeres munka(kör), alkalmaztatás, elfoglaltság mint a megélhetés forrása v. élethivatás. (...) a. Szakképzettség. || b. (iskolai, katonaság) A tanmenet, kiképzési terv szerinti időhöz kötöt (sic!) feladat végzése. Délutáni, sportköri, szakköri *foglalkozás*. A szakmai munkaközösség tagjai havonta egy *foglalkozá-*

son vesznek részt. A foglalkozás reggel hat órakor kezdődik.
(MÉSZ: s. v. *foglalkozás*)

‘zanimanje (...) 2. Stalni, redoviti posao, zaposlenje, zanimanje kao izvor za život ili životno zvanje. (...) a. Struka. || b. (školsko, vojska) Izvođenje zadataka povezanih s određenim vremenom prema nastavnom planu ili programu obuke. Poslijepodnevno, sportsko, stručno *zanimanje*. Članovi stručne radne skupine sudjeluju na *jednom zanimanju* mjesečno. *Zanimanje* počinje u šest sati ujutro.’

(42) kućni doktor/liječnik (‘liječnik opće prakse / obiteljski liječnik’, mađ. *házi orvos*)

Az sem árt, ha felkeresed a házi orvosodat. (huTenTen23)

‘Ne škodi posjetiti kućnoga liječnika.’

Először a házi orvost érdemes felkeresni, hiszen ő jól ismeri a betegek történetét és családi anamnéziséét. (huTenTen23)

‘Prvo vrijedi posjetiti kućnoga liječnika, koji dobro poznaje povijest bolesti i obiteljsku povijest pacijenta.’

(43) prijateljica (‘djevojka/cura’, mađ. *barátnő*), npr. *Prošle godine sam bio tu sa prijateljicom.*

barátnő (...) 2. (gyakr. *birtokviszonyban*) vkinek, kül. férfinak a női kedvese, szerelme, ill. szeretője (MNSZ: s. v. *barátnő*)

‘prijateljica (...) 2. (često u posvojnome odnosu) komu, osobito muškarcu, ženska draga, ljubav, ljubavnica’

(44) vježbati vjeru (‘practicirati vjeru’, mađ. *gyakorolni a hitet*), npr. *I baš mi je drago što sam tu zajedno sa bratom i što se mogu moliti i malo svoju vjeru vježbati.*

gyakorol (...) 5. tárgyas <Foglalkozást> rendszeresen foly-

tat, űz. Régi mesterségét *gyakorolja*. (MÉSZA: s. v. *gyakorol*)
 ‘**vježbati** (...) 5. otvara mjesto objektu <Aktivnost> redovito se bavi, prakticira. *Vježba* stari zanat.’

Ezek után sokáig a Baptista Egyházban gyakoroltam a hite-met. (huTenTen 23)

‘Zatim sam dugo vježbao svoju vjeru u Baptističkoj Crkvi.’
Magyarországon mindenki szabadon gyakorolhatja hitét...
 (huTenTen 23)

‘U Mađarskoj svatko slobodno može vježbati svoju vjeru...’
 (45) dvotjedno (‘jedanput u dva tjedna / svaki drugi tjedan’, mađ. *kéthetente*), dvomjesečno (‘jedanput u dva mjeseca / svaki drugi mjesec’, mađ. *kéthavonta*) i sl.

hetente [e-e-e] határozószó (ritka). Minden héten rendszeresen; hetenként. *Hetente* eljön. || a. *Hetente* egyszer v. többször: egy-egy hét leforgása alatt egyszer v. többször. (MÉSZA: s. v. *hetente*)

‘**tjedno** prilog (rijetko). Svaki tjedan redovito; tjedno. Dolazi *tjedno*. || a. Jedanput ili više puta *tjedno*: jedanput ili više puta tijekom jednoga *tjedna*.’

Megjelenik kéthavonta... 2018 májusától (huTenTen 23)

‘Objavljuje se dvomjesečno... od svibnja 2018.’

Tarts hetente, vagy legfeljebb kéthetente ecset mosós, fertőtlenítős napot! (huTenTen 23)

‘Održavaj dan za čišćenje i dezinfekciju kistova tjedno ili dvotjedno!’

Kad je riječ o leksiku, valja istaknuti leksičke jedinice poput *plesačnica*, koja označuje zabavu najčešće uz tamburaški sastav (orkestar) na kojoj se pleše. U hrvatskome jeziku istovrijedne jedinice nema, tj. *plesačnica* (prema mađ. *tánc ház*) posebna je

riječ u leksiku Hrvata u Mađarskoj. Tomu svjedoče brojna događanja odnosno novinski napisi: *Hrvatska plesачnica s orkestrom Vizin iz Pečuha*, *Redovita plesачnica u Baji* i dr.

4. Zaključak

Ovaj rad nastojao je odgovoriti na pitanje zašto Hrvati u Mađarskoj *sviraju na tamburi*, *boje se od psa*, u trgovini kupuju *jaje* i sl. Nakon kratkoga uvida u položaj Hrvata u Mađarskoj u drugome poglavlju – gdje se donose podatci iz posljednjega popisa stanovništva, navode subetničke skupine i ističe heterogenost Hrvata u Mađarskoj, prikazuju podatci o statusu hrvatskoga među mladima, broju učenika koji uče hrvatski u školama, institucijama i medijima hrvatske manjine te se donosi karta s prikazom rasprostranjenosti Hrvata i hrvatskih obrazovnih institucija u Mađarskoj (Slika 1) – u glavnome poglavlju rad se bavi prijenosnim odstupanjima zapaženim među više govornika hrvatskoga jezika u Mađarskoj.

Na fonološkoj razini najčešće odstupanje zbog utjecaja mađarskoga jezika zapaženo je u izgovoru hrvatskih palatala *ć*, *đ* i *lj*. Točnije, govornici palatalne afrikate *ć* i *đ* nerijetko izgovaraju kao *ty* i *gy*, tj. [tɛ] i [dʒ] izgovaraju kao [c] i [j]. Hrvatski palatalni aproksimant *lj* ([ʎ]) nerijetko se izgovara nesliveno kao *l + j* ([lj]) ili kao *j* ([j]).

Na morfološkoj razini uočeno je dekliniranje imenica ženskoga roda koje pripadaju nultoj sklonidbi ili i-sklonidbi kao imenica muškoga roda odnosno a-sklonidbe, npr. *Erzsébet* – *Erzsébetom*, *propovijed* – *propovijedu* (v. primjere 1–6). Osobito je istaknut tzv. *numerus apsolutus*, tj. funkcija kojom se uporabom jednine označuje više predmeta izvanjezične zbilje. Stoga se u govoru Hrvata u Mađarskoj pojavljuju primjeri u kojima

ruka označuje obje ruke, *krstavac* krstavce općenito, čarapa par čarapa, *jaje* kutiju jaja (primjeri 7–10). Zabilježena je i uporaba množine za označavanje jednoga izvanjezičnog referenta (primjeri 11–14). U poglavlju o morfologiji posebno je naglašena asocijativna množina, tj. množina koja se često upotrebljava u mađarskome i kojom se označuje predstavnik skupine i njezini članovi (uključujući predstavnika). Tako se primjerice uobičajeno *Tomiek* ('Tomijevi') u mađarskome upotrebljava za skupinu u kojoj su Tomi i njemu bliske osobe (v. Sliku 2). Taj se oblik prenosi u hrvatski jezik, pa se primjerice riječju *mamini* označuju mama i tata, riječju *Tomijevi* Tomi i njegova djevojka (primjeri 15–17). Na sintaktičkoj razini najčešća odstupanja odnose se na nepodudaranje glagolske rekcije u hrvatskome i mađarskome zbog koje se upotrebljavaju doslovno prevedene prijedložnopađežne konstrukcije i sl. (v. Tablicu 1). Na sintaktičkoj razini izdvojena su i odstupanja u redu riječi (primjeri 18–20), negiranje objekta umjesto predikata (primjeri 21 i 22), udvajanje veznika u zavisnosloženim rečenicama (23–26), preslikavanje strukture mađarske složene rečenice na hrvatsku (27). U dijelu o sintaksi zavisnosložene rečenice izdvojeno je i pisanje zareza ispred surečenice (primjeri 28 i 29) te preoblika rečenice iz izjavne u upitnu intonacijom, tj. rečeničnom melodijom (30–33). Za sve primjere u poglavlju o morfološkoj i sintaktičkoj razini navode se usporedni primjeri iz mađarskoga (koji u mađarskome zvuče uobičajeno), što potvrđuje pretpostavku da do odstupanja dolazi zbog utjecaja mađarskoga kao većinskoga jezika.

Na leksičkoj razini izdvojena su najčešća odstupanja uz primjere i doslovne prijevode iz rječnika ili korpusa mađarskoga jezika (primjeri 34–45): *predaja čega* ili *predati što* umjesto *otvorenje čega* ili *otvoriti što*, *izvući zub* umjesto *izvaditi zub*, *odnijeti koga kamo automobilom* umjesto *odvesti* ili *povesti koga*, *staviti*

dolje telefon umjesto spustiti slušalicu ili prekinuti poziv, utakmica za treće, četvrto mjesto umjesto utakmica za treće mjesto, kafeterija umjesto topli obrok, krenuti na izbore umjesto kandidirati se, zanimanje umjesto radionica, kućni doktor/liječnik umjesto liječnik opće prakse ili obiteljski liječnik, prijateljica umjesto djevojka ili cura, vježbati vjeru umjesto prakticirati vjeru, dvotjedno i sl. umjesto jedanput u dva tjedna ili svaki drugi tjedan i sl.

Ovim se radom zapravo ne zaključuje, nego se otključavaju vrata koja se tek trebaju otvoriti. Tijekom pisanja rada najprije je uočeno da bi za proučavanje razvoja hrvatskoga jezika u manjinskim zajednicama korisni bili korpusi novinskih tekstova, bilo da je riječ o proučavanjima jezika ili kulture. Kad je riječ o užemu području rada i manjinskoj zajednici Hrvata u Mađarskoj, svakako veći naglasak treba staviti na zaboravljeni rad profesora Ivana Mokutera, koji je 50-ih godina prošloga stoljeća počeo zapisivati odstupanja u člancima manjinskoga tiska te kod govornika hrvatskoga u Mađarskoj. Njegova je ostavština većim dijelom neistražena i neobjavljena, a njezin bitan dio objedinjen tek na hrpama papirića u kutijama i vrećama na Katedri za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta u Pečuhu. Pregled njegovih bilježaka doveo je i do zaključka da se mnogo odstupanja koje je svojedobno zabilježio još uvijek pojavljuje u govoru Hrvata u Mađarskoj. Činjenica da se odstupanja pojavljuju kod govornika na svim razinama, asimilacijska tendencija i zaključci da u očuvanju hrvatskoga kao manjinskoga jezika u Mađarskoj vrlo važnu ulogu ima obrazovni sustav upućuju i na to da bi ovakva istraživanja bila korisna u revidiranju metodike nastave hrvatskoga jezika u školama u kojima se u Mađarskoj predaje hrvatski jezik. S obzirom na to da su jednaka odstupanja zabilježena među govornicima iz više mađarskih regija, rad može poslužiti i kao motivacija za propitivanje pretpostavke

da mađarski jezik ima utjecaj na hrvatski bez obzira na mjesni govor govornika (na tri dijalekta među Hrvatima u Mađarskoj). Istraživanje također može poslužiti kao poticaj za moguće anketе, tekstove i smjernice za polustrukturirane dubinske razgovore kojima bi se dodatno potvrdila zapažanja iznesena u ovome radu. Sustavnije proučavanje među ciljanim skupinama korisnika dalo bi mogući nacrt za sastavljanje obrazovnih ishoda sa sviješću o položaju hrvatskoga kao manjinskoga jezika (čime bi se oživio i Mokutеров stav o tome da je u poučavanju važna ta svijest). Osim toga, ovim se radom upućuje na to da se poučavanje hrvatskoga kao stranoga jezika, pa i kao manjinskoga, treba prilagoditi jeziku s kojim je govornik u dodiru. Rad može poslužiti znanstvenicima koji proučavaju utjecaj većinskoga hrvatskog na mađarski u Hrvatskoj te mađarskoga kao većinskoga jezika na druge manjinske jezike u Mađarskoj. Na odstupanjima koja su prepoznata u ovome radu mogu se temeljiti radovi koji proučavaju primjerice utjecaj mađarskoga tvorbenog sufiksa *-ék-* na jezike koji nisu srodni hrvatskomu, npr. na njemački ili rumunjski u Mađarskoj. Nadalje, ovo istraživanje i istraživanja poput ovoga mogla bi doprinijeti i u poučavanju mađarskoga kao stranoga jezika u Hrvatskoj.

Literatura

- Aleksovski, Marinela (2014) „Poljski“ hrvatski. U: Čilaš Mikulić, Marica, Antonio-Toni Juričić (ur.) (2014) *Croaticum: Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika*, 2. zbornik radova. Zagreb: FF Press.
- Balassa, József, Zsigmond Simonyi (1895) *Tüzetes magyar nyelvtan történeti alapon*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia.
- Barić, Ernest (2006) *Rode, a jezik?! Radovi iz jezikoslovne kroatisti-*

- ke. Pečuh: Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj.
- Bene, Annamária (2010) Another look at the syntax of Hungarian verbal particles. *Jezikoslovlje* 11/2: 131–153.
- Blazsetin, Vjekoslav (2021) Usporedba kurikula za nastavu Hrvatskoga jezika u Republici Hrvatskoj i Mađarskoj. U: Gligorić, Igor Marko, Zrinka Jelaska (ur.) (2021) *HINIJ – Hrvatski i ini jezici: Croatian and other languages*. Zagreb – Freiburg – Klagenfurt: Hrvatsko filološko društvo; Slawisches Seminar, Universität Freiburg; Institut für Slawistik, Universität Klagenfurt.
- Blažeka, Đuro (2020) Doticaj Hrvata kajkavaca s mađarskim jezikom u mađarskom Pomurju i istočnom Međimurju. U: Jankowiak, Mirosław, Michal Vašíček (ur.) (2020) *Slovanské dialekty v jazykovém kontakte: nářeční lexikum v po-
mezních oblastech v minulosti a současnosti*. Prag: Slovanský ústav Akademie věd České republiky.
- Bockovac, Timea (2018) *A magyarországi horvátok jelenkori nyelvi állapotja és anyanyelvük megőrzésének kilátásai a nyelvi jogok tükrében*. Doktorska disertacija. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.
- Bockovac, Timea (2021) Jezično stanje Hrvata u Mađarskoj – periferno istraživačko pitanje?. U: Bońkovski, Robert i dr. (ur.) (2021) *Periferno u hrvatskom jeziku, kulturi i društvu: Peryferie w języku chorwackim, kulturze i społeczeństwie*. Katowice: Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Śląskiego, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilište u Osijeku, Sveučilište u Rijeci, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Brdar, Mario; Rita Brdar-Szabó (2013) Kik lehetnek és kik lehetnek *Kazinczyék* vagy *Karinthyék*?. U: Kugler, Nóra; Krisztina Laczkó, Szilárd Tátrai (ur.) (2013) *A megismerés és az értel-*

- mezés konstrukciói: Tanulmányok Tolcsvai Nagy Gábor tiszteletére.* Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Cvitanušić Tvico, Jelena, Iva Nazalević (2010) Stavovi makedonskih kroatista i problemi ovladavanja pojedinim hrvatskim jezičnim kategorijama. *Lahor* 5/2: 167–186.
- Dezső, László (1986) *Tipološka analiza hrvatskosrpske sintakse i njena usporedba sa sintaksom mađarskog jezika.* Budimpešta: Tankönyvkiadó.
- Đeri, Dora (2021) *Tvorba nadimaka u hrvatskom jeziku.* Završni rad. Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera. Osijek.
- Ferkov, Jakab (2013) *A baranyai horvátok közművelődéstörténete a dualizmus korában (1867–1918).* Doktorska disertacija. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.
- Forró, Orsolya (2018) *A magyar hangtan alapjai.* Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Gašparević, Ljubica, Ana Mikić Čolić (2019) Nomen est omen – tvorba nadimaka u hrvatskom jeziku. U: Glušac, Maja, Ana Mikić Čolić (ur.) *Gramatikom kroz onomastiku.* Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku.
- H. Varga, Márta (2012) A singulare tantumról a számjelölés kapcsán. *Nyelvtudományi Közlemények* 108: 345–356.
- H. Varga, Márta (2014) The Function of the Singular Form of Nouns in the Hungarian Language. *Linguistica Uralica* 2: 122–130.
- Handler, András (2012) Új fogalmak, új kifejezések a magyar és a horvát nyelvben a XX. század végétől napjainkig. Doktorska disertacija. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.
- HG = *Hrvatski glasnik*: 42/2023 (19. listopada 2023.), 30/2024 (24. srpnja 2024.).

- Honti, László (1995) Der uralische Numerus absolutus – was ist er eigentlich?. *Linguistica Uralica* 31/3: 161–169.
- huTenTen 23 = korpus *Hungarian Web* 2023. Dostupno na platformi *Sketch Engine* 15. srpnja 2024.
- Jelaska, Zrinka, Ivana Lalli Pačelat (2014) Zatvornički sljedovi u sredini hrvatskih i talijanskih riječi – mogući izvor poteškoća govornika talijanskoga jezika u ovladavanju hrvatskim jezikom. *Jezikoslovlje* 15/1: 67–89.
- Josić, Ljubica (2024) [Filološki doprinos Ivana Mokutera](#). Izlaganje na skupu. XVII. međunarodni kroatistički znanstveni skup. Pečuh. 8. siječnja 2025.
- Kiefer, Ferenc i dr. (2015a) *Magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Kiefer, Ferenc i dr. (2015b) *Strukturális magyar nyelvtan 1*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Kiefer, Ferenc i dr. (2018) *Strukturális magyar nyelvtan 3*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- KSH 2022 = Központi Statisztikai Hivatal (2022). Dostupno na www.nepszamlalas2022.ksh.hu 1. srpnja 2024.
- Lehocki-Samardžić, Anna (2016) A magyar déli nyelvjárások nyomai a horvátországi magyarok nyelvhasználatában. U: Gazdag, Vilmos, Zoltán Karmacs, Enikő Tóth (ur.) (2016) *Értékek és kihívások*. Ungvár: Autdor-Shark.
- Lukač, Stjepan (1999) U spomen. Dr. Ivan Mokuter. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 47/4: 160.
- Macan, Željka, Zrinka Kolaković (2008) Prijenosna odstupanja govornika njemačkoga u ovladavanju hrvatskim jezikom. *Lahor* 3/1: 34–52.
- Marković, Ivan (2013) *Uvod u jezičnu morfologiju*. Zagreb: Disput.
- Medved Krajnović, Marta, Ivana Špiranec (2010) Mogući primjer utjecaja engleskoga na hrvatski jezik kod naprednih hr-

vatsko-engleskih dvojezičnih govornika. *Strani jezici* 39: 65–78.

MÉSZ = [A magyar nyelv értelmező szótára](#). 15. srpnja 2024.

MNSZ = [A magyar nyelv nagyszótára](#). 15. srpnja 2024.

Mokuter, Ivan (1975) *Opisna gramatika srpskohrvatskoga jezika (sintaksa): Leíró szerb-horvát nyelvtan (mondattan)*. Budapest: Tankönyvkiadó.

Mokuter, Ivan (1976) *Opisna gramatika srpskohrvatskoga jezika (fonetika, nauka o riječi, morfologija): Leíró szerb-horvát nyelvtan (hangtan, szótan, alaktan)*. Budapest: Tankönyvkiadó.

Mokuter, Ivan (1984) Iz naše jezične svakodnevice (58). U: *Narodne novine* 6/1984 (9. veljače 1984.).

Mokuter, Ivan (1985a) Iz naše jezične svakodnevice (105). U: *Narodne novine* 32/1985 (8. kolovoza 1985.).

Mokuter, Ivan (1985b) Iz naše jezične svakodnevice (106). U: *Narodne novine* 33/1985 (15. kolovoza 1985.).

Mokuter, Ivan (1985c) Iz naše jezične svakodnevice (114). U: *Narodne novine* 43/1985 (24. listopada 1985.).

Mokuter, Ivan (1985d) Iz naše jezične svakodnevice (115). U: *Narodne novine* 44/1985 (31. listopada 1985.).

Mokuter, Ivan (1985e) Iz naše jezične svakodnevice (116). U: *Narodne novine* 45/1985 (7. studenoga 1985.).

Mokuter, Ivan (1990) Iz naše jezične svakodnevice (196). U: *Narodne novine* 37/1990 (13. rujna 1990.).

Mokuter, Ivan [1978] (1988) *Gramatika hrvatskosrpskoga (srpskohrvatskoga jezika) za II, III i IV razred gimnazije*. Budapest: Tankönyvkiadó Vállalat.

Molecz, Béla (1915) *Szórendi tanulmányok*. Budapest: Magyar nyelvőr.

Moravcsik, Edith (2003) A semantic analysis of associative plurals. *Studies in Language* 27/3: 469–503.

- Nikolić, Kristian, Ermina Berbić Kolar, Igor Marko Gligorić (2021) Prijenosna odstupanja govornika hrvatskoga jezika u učenju njemačkoga jezika – prikaz slučaja. U: Gligorić, Igor Marko, Zrinka Jelaska (ur.) (2021) *HINIJ – Hrvatski i ini jezici*. Zagreb – Freiburg – Klagenfurt: Hrvatsko filološko društvo; Slawisches Seminar, Universität Freiburg; Institut für Slawistik, Universität Klagenfurt.
- Orsag, Martina (2017) *Prijenosna odstupanja govornika njemačkog jezika pri ovladavanju hrvatskim*. Diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. 94 str.
- OH = [Oktatási hivatal](#). 7. siječnja 2025.
- Sarosácz, György (1973) Magyarország délszláv nemzetiségei. *Népi kultúra – népi társadalom* 7/1. 369–386.
- Smrtić, Sara, Marija Lütze-Miculinić (2017) Prijenosna odstupanja govornika hrvatskoga pri ovladavanju njemačkim na razini B1. *Strani jezici* 46/3: 45–62.
- Sófalvi, Krisztina (2022) *Grammatikai vonatkozású kontaktusjelenségek a mezőségi nyelvhasználatban*. Beporobe/Berehove/Beregszász: Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica.
- Sučević Međeral, Krešimir (2020) *Mađarski glagolski prefiksi – očima Hrvatā*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Ščukanec, Aleksandra (2011) *Njemačko-hrvatski jezični dodiri u Gradišću*. Zagreb: Hrvatska matica iseljenika.
- Šokčević, Dinko (2021) *Magyarországi horvátok rövid története: Kratka povijest Hrvata u Mađarskoj*. Budapest: Croatica Nonprofit Kft.
- T. Somogyi, Magda (2017) Kicsinyítő-becéző képzőink történetéről. U: Forgács, Tamás, Miklós Németh, Balázs Sinkovics (ur.) (2017) *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IX*. Szeged: SZTE BTK Magyar Nyelvészeti Tanszék.
- Tamaskó, Eszter (2014) Zamjena jezika u dvojezičnom Dušno-

- ku. U: Bobaš, Krešimir (ur.) (2014) *Međunarodna studentska konferencija Jučer, danas, sutra – slavistika, Zagreb, 9. – 11. listopada 2013.: zbornik radova*. Zagreb: Klub studenata južne slavistike A-302.
- Tolcsvai Nagy, Gábor (2008) Topik, információfolyam, szórend. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXI*. 455–500.
- Vuk, Dóra (2013) *Ovladanost hrvatskim jezikom dvojezičnih govornika iz Mađarske i Austrije*. Diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
- Vuk, Dóra (2020) *Genus- und Numeruskongruenz in der kroatischen Herkunftssprache bei den kroatischen Minderheiten- und Einwanderungsgruppen in Ungarn und Österreich*. Doktorska disertacija. Regensburg: Lehrstuhl für slavische Sprach- und Kulturwissenschaft, Fakultät für Sprach-, Literatur- und Kulturwissenschaften, Universität Regensburg.
- ZEROJ = *Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje*. 2005. Školska knjiga. Zagreb.
- Žagar Szentesi, Orsolya, Kristina Katalinić (2021) Mehanizam prefigiranja smjernog značenja u mađarskome – u kontekstu hrvatskog jezika. *Fluminensia* 33/1: 53–74.
- Žagar-Szentesi, Orsolya (2005) Hrvatski u dodiru s mađarskim jezikom. U: Soćanac, Lelija (ur.) (2005) *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: Prilagodba posuđenica*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.

Influence of Hungarian as a Majority Language on Croatian as a Minority Language in Hungary

The paper analyzes the influence of Hungarian as the majority language on Croatian as the minority language in Hungary, specifically analyzing the speech of Croats in Hungary. Croats in Hungary are a recognized national minority with their own educational, cultural, and scientific institutions, as well as their own media. For the analysis in this paper, examples of language transfers recorded in the written and spoken texts of proficient and independent users of all age groups are extracted. The paper first provides a brief overview of the current position of Croats in Hungary: their population size, locations, and the schools they attend. Subsequently, linguistic transfers in their speech are analyzed at the phonological, morphological, syntactic, and lexical levels. Alongside the provided Croatian examples, comparative examples or constructions from Hungarian are presented, supporting the hypothesis of the influence of Hungarian on Croatian at all linguistic levels.

Keywords: multilingualism, interference, Hungarian language, Croatian language, minority language, majority language, Croats in Hungary